

N:o 10.

Af Herr Almqvist, Erik Viktor: Angående ändring i Kongl. Cirkuläret den 27 September 1804, i fråga om värdskapet till kronohemman, då detsamma af åbo genom begånget brott blifvit förverkad.

Genom Kongl. Cirkuläret af den 27 September 1804 stadgas, i afseende å besittningsrätt till kronohemman, der åbo, genom tjufnad eller annat nesligt brott gjort sig ovärdig densamma bibehålla, *att, i händelse en för tjufnad eller dylikt nesligt brott dömd krono åbo eger antingen myndig son eller måg, som skicklig finnes och kan värdskapet, med skyldighet att försörja moder och omyndiga syskon, emottaga, en sådan son eller måg bör, under ofvannämnda vilkor, då ej annan i sin rätt derigenom lider, värdskapet uppdragas, och den brottslige derifrån vika.* Samma stadgande tillämpas ock i likartade fall för åborätten till krononybyggen.

Detta stadgande står till sin princip visserligen i öfverensstämmelse med de grunder, som i äldre författningar angående besittningsrätt till kronohemman finnas angifna, och som, helst hvad arfs- eller optionsrätten beträffar, närmare bestämmas genom Kongl. Brevet den 5 Februari 1808, hvarigenom besittningsrätten till sådana hemman blifvit åbo, dess barn och efterkommande tillförsäkrad, så länge de ställa säkerhet för hemmanets behöriga häfd, och för fullgörande af dess utskylder, men då väsentliga olägenheter, beträffande ordning och skick å Kronans hemman, samt fara för befolkningens moralité och sinnesart lätt vållas derigenom, att vanfrejdade personer få å kronohemman qvarsitta, samt då större förmåner icke synas böra tillerkännas barn och efterkommande till krono-åbo, som genom tjufnad eller annat nesligt brott förverkat sin besittningsrätt, än till sådan åbo, som till följd af bristande tillgång blifvit urståndsatt att för någon tid fullgöra de byggnads- och odlingskyldigheter, hvilka betinga åborättens bibehållande, så har jag ansett mig böra å denna omständighet fästa Riksdagens uppmärksamhet, i afsigt att derigenom vinna ändring i berörda stadgande.

Vilkoret för åborättens öfverflyttande från en vanfrejdad kronohemmans-innehafvare till dess myndige son eller måg är, att denne sednare skall försörja moder och omyndiga syskon. Detta kan svårligen ske på annat sätt, än att de få å stället kvarbo, der följaktligen äfven den vanfrejdade fadren kvarstadnar. Det blir sålunda i vanligaste fall endast en handling, utan all betydelse, att stället formelt öfverlåtes från den vanfrejdade innehafvaren till en ny åbo, hvarigenom ej annan förändring inträffar, än att den brottslige familjen ökas med än flera medlemmar, och ställets knappa afkastning, som påtagligen i sin mån bidragit till den äldre åboens brottslighet, blir ännu otillräckligare för den större personalen, hvadan endast fortgående lagöfverträdelser och ökad elände i de flesta fall blir följderna af den konsideration man här ansett sig böra göra.

Medvetandet af lagens stadgande i detta hänseende kan icke afskräcka från lagöfverträdelse och brott, då påföljden blir af så ringa betydelse, hvilket deremot säkerligen skulle blifva fallet, om en för tjufnad eller nesligt brott dömd krono-åbo derigenom förverkade besittningsrätten till stället för sig, barn och efterkommande.

Den enda förmån, hvilken från hemmanet synes böra tillerkännas hustru och oförsörjda barn till krono-åbo, som genom brottslighet förverkat besittningsrätten till innehafvande kronohemman, skulle, efter min uppfattning, skäligen kunna inskränkas till ett mindre årligt underhåll, beräknadt efter vissa kubikfot spanmål på hvarje vid stället till sädesodling begagnadt geometriskt tunnland jord, under vissa, högst 10 år, hvilket underhåll, såväl till beloppet som åren, bör af Konungens Befallningshafvande bestämmas och i dess införsels-resolution för den nye åboen intagas.

I öfverensstämmelse med hvad sålunda blifvit anfördt, får jag vördsamt hemställa:

att Riksdagen för sin del behagade besluta, att Kongl. Cirkuläret af den 27 September 1804 må så förändras, att krono-åbo, som dömes till ansvar för tjufnad eller annat nesligt brott, derigenom skall hafva förverkat all rätt till hemmanets vidare innehafvande för sig, hustru, barn och efterkommande; egande dock Konungens Befallningshafvande, om sådan åbo eger hustru och oförsörjda barn i torftiga omständigheter, att, efter noggrann pröfning, bestämma om och till hvad belopp nye åboen, under en tid af högst 10 år, skall till företrädares hustru och barn utgifva något underhållsbidrag, dock i intet fall öfverstigande 6,3 kubikfot spanmål årligen i länets ränteslag, beräknadt för

hvarje till sädesodling vid hemmanets emottagande befintligt geometriskt tunnland jord.

Stockholm den 27 Januari 1869.

E. V. Almqvist.

N:o 11.

Af Herr Almqvist, Erik Viktor: Om anvisande af 2,000 R:dr till förbättrande af fårafveln i Westerbottens län.

De stora skiljaktigheter, som i naturbildning, klimat och växtlighet förete sig i olika delar af vårt land, mana hvarje omtänksam jordinnehafvare, han må besitta större eller mindre egendom, att vid ordnandet af sin landthushållning nogsam och aktgifva på dessa omständigheter, så vidt någon säker afkastning skall af jorden kunna påräknas.

På sådant sätt börjar man i Norrlands vidt spridda bygder småningom inse, att landthushållningen derstädes hufvudsakligast måste byggas på boskapsskötsel och djurförädling, om någon för befolkningens framtida utkomst betryggande afkastning deraf skall vinnas.

Men kärlek till fädrens vanor och bruk samt en viss obenägenhet för allt nytt och bristande tillgångar för anskaffande af hvad som till en förändrad och förbättrad hushållning hör, gör, att hvarje förändring, äfven till ett erkänt bättre, derstädes har många svårigheter att bekämpa. Man måste, om någon framgång, äfven med de gagneligaste förbättringar skall vinnas, taga saken om hand och liksom tvinga den på befolkningen. Dertill fordras tid, möda och penningar.

I de aflägsnare fjelltrakterna af Westerbottens län, der betesmarkerna äro vidsträckta och af god beskaffenhet, men myrängarne af föga värde och de bättre slätterlägenheterna inskränkta, kan boskapsskötseln ej vinna någon egentlig framgång, utan der är fårafveln den enda hushållsgren, som i någon större omfattning kan med fördel bedrivas. Man inser väl icke detta ännu, men de flesta hushållen börja